

Päivämäärä

5.7.2007

Dnro

1820/01/2007

Voimaantulo- ja voimassaoloaika

1.8.2007 - toistaiseksi

Kumooa

Maa- ja metsätalousministeriön päätös perunan rengasmädän hävittämisestä 100/95 siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen

Valtuutussäännökset

Laki kasvinterveyden suojelemisesta (702/2003) 11 §

Vastaavat EY-säädökset

Neuvoston direktiivi 93/85/ETY (31993L0085); EUVL N:o L 259, 18.10.1993, s. 1
Komission direktiivi 2006/56/EY (32006L0056); EUVL N:o L 182, 4.7.2006, s. 1

Maa- ja metsätalousministeriön asetus perunan vaalean rengasmädän torjunnasta

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään kasvinterveyden suojelemisesta 18 päivänä heinäkuuta 2003 annetun lain (702/2003) 11 §:n nojalla:

1 §*Soveltamisala*

Tämä asetus koskee perunan vaalean rengasmädän torjuntaa, leviämisen estämistä ja hävittämistä perunaviljelmiltä Suomessa.

2 §*Ilmoitusvelvollisuus*

Joka tietää tai epäilee rengasmätää esiintyvän omistamallaan tai hallinnassaan olevalla maa-alueella, viljelmällä, tavaravarastossa, kuljetusvälineessä tai rakennuksessa, on velvollinen viipymättä siitä ilmoittamaan valvontaviranomaiselle.

3 §*Kartoitus ja testaaminen*

Kasvinsuojeluviranomaisen tulee vuosittain tehdä järjestelmällinen selvitys kartoittaakseen rengasmädän esiintyminen paikallisesti ja valtakunnallisesti. Selvityksen tulee perustua asianmukaisiin tieteellisiin ja tilastollisiin periaatteisiin, ottaen huomioon rengasmätää aiheuttavan bakteerin *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*. (Spieckermann & Kotthoff) Davis et al. biologia, perunan tuotantojärjestelmät ja aikaisempien rengasmätäselvitysten tulokset.

4 §

Markkinointia koskevat rajoitukset

Kaikki Suomessa markkinoitava suomalaista alkuperää oleva siemenperuna on testattava mahdollisen rengasmätäsaastunnan toteamiseksi Euroopan yhteisön vahvistamien menetelmien mukaan.

Suomessa tuotettu peruna, joka on tarkoitettu vietäväksi maan rajojen ulkopuolelle, on ilmoitettava kasvinsuojeluviranomaiselle, jonka on harkinnan mukaan ennen maasta vientiä tarkastettava peruna mahdollisen rengasmätäsaastunnan toteamiseksi.

Tarkastuksessa rengasmädän saastuttamaksi todettua perunaa ei saa viedä maasta.

5 §

Taudinaiheuttajan todennäköinen esiintymä

Epäiltäessä rengasmädän esiintymistä on kasvinsuojeluviranomaisen suoritettava tarpeelliset tutkimukset sen varmistamiseksi, onko kysymyksessä rengasmätä sekä selvitettävä epäillyn esiintymän alkuperä.

Jos epäily perustuu perunassa näkyviin, 3 §:ssä mainitun bakteerin aiheuttamiin taudin oireisiin, valvontaviranomaisen pitää kieltää saastuneeksi epäillyn perunaerän kuljettaminen, paitsi jos se voi tapahtua ilman taudin leviämisen riskiä.

Valvontaviranomainen saa määrätä myös muita toimenpiteitä epäillyn tautitapauksen aiheuttaman leviämisen riskin vähentämiseksi; muun muassa asettaa erityisiä ehtoja samalta tuotantoalalta peräisin olevan perunan kauppaamiselle ja kuljettamiselle. Tällaisten toimenpiteiden tulee olla oikeassa suhteessa arvioituun riskiin ja niiden tulee olla voimassa kunnes on varmistettu, että rengasmätää ei esiinny.

6 §

Esiintymän varmentaminen

Kotimaan perunatuotannosta peräisin olevan perunamukulan ja -kasvin vaalean rengasmädän saastuntaa on pidettävä varmennettuna, jos bakteeri on todettu näytteestä kahdella eri biologiseen periaatteeseen perustuvalla seulontatestillä (serologinen immunofluoresenssitesti ja PCR-testi), bakteeri on eristetty selektiivisellä eristämällä tai bakteerin määrittämisessä on käytetty biologista määrittämenetelmää ja bakteerikanta on tunnistettu tunnistamistesteillä (serologinen immunofluoresenssitesti ja PCR-testi) perunan vaalean rengasmädän torjunnasta annetun direktiivin 93/85/ETY liitteen I mukaisesti.

7 §

Rajoitetun alueen määrittäminen

Kun rengasmädän esiintyminen on varmennettu Euroopan yhteisön hyväksymällä joko mukulasta tai kasvista tehdyllä testillä, on perunaerä, peltolohko, ja tapauksesta riippuen koko maatila, koneet, kuljetusvälineet, varastot sekä pakkausmateriaalit määrättävä saastuneeksi.

Valvontaviranomaisen on määritettävä todennäköinen saastunnan laajuus, ottaen huomioon, että saastunta voi levitä saastuneelta alueelta kosketuksen välityksellä ennen

ja jälkeen sadonkorjuun ja perunantuotannon eri vaiheissa. Tällaisen todennäköisen saastunnan laajuus on määritettävä liitteen I A mukaisesti. Tässä momentissa tarkoitetut alueet ja tilat on määrättävä todennäköisesti saastuneeksi alueeksi.

Varmennetun saastunnan levinneisyyden ja todennäköisesti saastuneen alueen perusteella valvontaviranomaisen on määritettävä alue, jolle saastunta on mahdollisesti voinut levitä. Tällainen määrittäminen tehdään kolmen vuoden ajaksi viimeksi todetusta rengasmädän esiintymästä laskien. Rajoitus on tehtävä liitteen I B mukaisesti. Tässä momentissa tarkoitettu alue ja tilat on määrättävä rajoitetuksi alueeksi.

8 §

Saastuneella alueella noudatettavat vaatimukset

Saastuneella alueella perunanviljelyyn käytettyjä tai saastuneen tai saastuneeksi epäillyn perunaerän kanssa kosketuksessa olleita koneita, työvälineitä, varastotiloja, kuljetusvälineitä tai muita tavaroita on pidettävä saastuneina eikä niitä saa käyttää ennen kuin ne on puhdistettu ja desinfioitu hyväksytyllä desinfiointiaineella liitteen II B mukaisesti. Pakkausmateriaalit voidaan määrätä hävitettäväksi.

Rengasmädän saastuttamaksi todettua perunaa ei saa käyttää siemenperunaksi. Saastuneeksi todetut perunan mukulat ja kasvit sekä niistä mahdollisesti syntyvä jäte on hävitettävä valvontaviranomaisen valvonnassa liitteen II mukaisesti. Valvontaviranomainen voi sallia saastuneen perunan käyttämisen muihin tarkoituksiin liitteen II A mukaisesti, sillä edellytyksellä, että tällaisesta käytöstä ei aiheudu rengasmädän leviämisen riskiä.

9 §

Todennäköisesti saastuneella alueella noudatettavat vaatimukset

Todennäköisesti saastuneella alueella tuotettua perunaa ei saa käyttää siemenperunaksi, vaan se on hävitettävä valvontaviranomaisen valvonnassa tai käytettävä, liitteen II A mukaisesti muihin tarkoituksiin niin, että siitä ei aiheudu rengasmädän leviämisen riskiä.

10 §

Rajoitetulla alueella noudatettavat vaatimukset

Perunantuotannossa on noudatettava saastuneeksi ja todennäköisesti saastuneeksi todetuilla alueilla liitteen II B ja C mukaisia ehtoja.

Valvontaviranomaisen pitää tarkastusten avulla ja muun muassa perunan mukuloita tutkimalla selvittää, onko rengasmätä levinnyt saastuneen ja todennäköisesti saastuneen alueen ulkopuolelle.

Valvontaviranomainen saa määrätä toimenpiteistä, joilla rengasmädän leviämistä rajoitetun alueen sisällä rajoitetaan.

11 §

Leviämisen jäljittäminen

Valvontaviranomaisen pitää tarkastaa kaikista saastuneeksi varmennetuista perunaeristä polveutuvat perunaerät saastunnan levinneisyyden selvittämiseksi.

12 §
Ilmoitusmenettely

Kasvinsuojeluviranomaisen tulee ilmoittaa todetusta saastunnasta muille jäsenvaltioille ainakin saastuneen perunaerän lajikenimi ja tyyppi sekä tarvittaessa siemenluokka. Toiseen jäsenvaltioon tai toisesta jäsenvaltiosta siirrettävästä saastuneeksi todetusta perunaerästä, johon liittyy saastuntariski on ilmoitettava kyseisille jäsenvaltioille perunaerän lajikenimi, lähettäjän ja vastaanottajan nimi ja osoite, perunaerän toimituspäivämäärä, toimitetun perunaerän koko, tarvittaessa jäljennös kasvipassista tai ainakin kasvipassin numero, tai tarvittaessa viljelijän tai kauppiaan rekisteröintinumero ja jäljennös tavarantoimitusilmoituksesta.

Komissiolle on ilmoitettava edellä mainittujen tietojen toimittamisesta ja tutkimusten jälkeen saastunnan päivämäärä, lyhyt kuvaus tutkimuksista, tiedot saastunnan lähteestä ja laajuudesta sekä alueen rajoittamista koskevat tiedot.

13 §
Korkealaatuisen siemenperunan tuotantoalueella noudatettavat lisävaatimukset

Tyrnävän ja Limingan kunnissa perunanviljely rajoitetulla alueella on kiellettyä.

14 §
Rengasmätäbakteerin hallussapitokiello

Edellä 2 §:ssä mainitun bakteerin bakteeriviljelmien hallussapito ja käsittely on kiellettyä. Kasvinsuojeluviranomainen voi kuitenkin hakemuksesta ja määräämillään ehdoilla antaa luvan hallussapitoon ja käyttöön tutkimuksessa, koetoiminnassa ja kasvinjalostuksessa. Luvanvaraisella toiminnalla ei saa haitata rengasmädän torjuntaa eikä aiheuttaa rengasmädän leviämisen riskiä.

15 §
Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2007.
Tällä asetuksella kumotaan perunan rengasmädän hävittämisestä 21 päivänä marraskuuta 1995 annettu maa- ja metsätalousministeriön päätös (100/95) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Helsingissä 5 päivänä heinäkuuta 2007

Maa- ja metsätalousministeri

Sirkka-Liisa Anttila

Ylitarkastaja

Marja Savonmäki

LIITE I

Osa A

Todennäköisesti saastunutta aluetta määrättäessä tulee ottaa huomioon:

- saastuneeksi varmennetulla alueella viljellyt perunan mukulat ja perunakasvit;
- saastuneeksi määrättyyn alueeseen yhteydessä olleet tai samoilla koneilla ja laitteilla hoidetut viljelypaikat tai kiinteistöt;
- edellä tarkoitetuilla viljelypaikoilla tuotetut tai niillä varastoidut tai muutoin käsitellyt perunat;
- edellä tarkoitetuilla viljelypaikoilla tuotetun perunan käsittelytilat;
- koneet, kuljetusvälineet, pakkausmateriaalit, varastot ym. vastaavat tarvikkeet ja tilat, jotka ovat voineet olla yhteydessä saastuneeksi varmennettujen perunan mukuloiden tai kasvien kanssa;
- perunan mukulat ja kasvit, jotka ovat olleet yhteydessä edellä tarkoitettujen välineiden kanssa tai joita on säilytetty edellä tarkoitetuissa tiloissa ennen niiden puhdistamista ja desinfiointia;
- perunan mukulat ja kasvit, joilla on sama alkuperä kuin saastuneeksi varmennetuilla perunoilla tai kasveilla ja joiden voidaan tutkimusten perusteella olettaa olevan saastuneita sekä näiden perunan mukuloiden tai kasvien tuotantopaikat.

Osa B

Mahdollisen saastunnan levinneisyyttä määritettäessä tulee ottaa huomioon:

- muiden perunaa viljelevien paikkojen läheisyys;
- siemenperunoiden yhteistuotanto- ja käyttö.

LIITE II

Osa A

Toimenpiteet perunan vaalean rengasmädän saastuttamien perunan mukuloiden ja kasvien käyttämiseksi tai hävittämiseksi ovat:

- a) käyttö eläinten rehuksi sellaisen lämpökäsittelyn jälkeen, jolla voidaan varmistaa rengasmätäbakteerin tuhoutuminen, tai
- b) hävittäminen virallisesti hyväksytyllä jätteidenhävittämispaikalla, josta ei ole riskiä taudin pääsystä ympäristöön, tai
- c) polttamalla tuhkakksi, tai
- d) käyttäminen teollisessa prosessissa edellyttäen, että perunat kuljetetaan suoraan käsittelylaitokseen, jolla on asianmukainen jätevesien ja muun perunajätteen käsittelyjärjestelmä, jolla varmistetaan, ettei tauti pääse leviämään, ja jolla on kuljetusvälineiden sekä saastuneen perunan käsittelytilojen ja -laitteiden puhdistus- ja desinfiointimahdollisuus, tai
- e) muut toimenpiteet edellyttäen, ettei niistä voida todeta aiheutuvan rengasmädän leviämisvaaraa; tällaiset muut toimenpiteet tulee ilmoittaa komissiolle ja EU:n muille jäsenmaille.

Edellä mainittuihin toimenpiteisiin liittyvä tai niistä syntyvä jäte hävitetään virallisesti hyväksytyillä menetelmillä:

- a) kiinteä perunajäte ja mahdollinen muu perunoihin liittyvä kiinteä jäte hävitetään joko -hävittämällä virallisesti hyväksytyllä tarkoitukseen varatulla jätteidenhävittämispaikalla, josta ei ole riskiä taudin pääsystä ympäristöön; jäte on kuljetettava suoraan hävittämispaikalle pakkaamalla se siten, ettei ole vaaraa taudin leviämisestä ympäristöön, tai -tuhkakksi polttamalla, tai -muilla toimenpiteillä, jos on todettu, että ei ole taudin leviämisriskiä ympäristöön; nämä toimenpiteet on ilmoitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille.
- b) nestemäisestä jätteestä poistetaan ensin kiinteät aineet joko suodattamalla ne tai laskeuttamalla kiinteät aineet. Kiinteät aineet hävitetään kuten kiinteä perunajäte. Tämän jälkeen nestemäinen jäte joko -kuumennetaan kauttaaltaan vähintään 60 °C:seen 30 minuutin ajaksi ennen hävittämistä, tai -hävitetään muulla virallisesti hyväksytyllä tavalla virallisessa valvonnassa siten, ettei ole riskiä taudin pääsystä kosketuksiin maatalousmaan kanssa; asiaan liittyvät yksityiskohdat on ilmoitettava muille jäsenvaltioille ja komissiolle.

Nämä vaihtoehdot koskevat myös saastuneiden erien käsittelyyn, hävittämiseen ja prosessointiin liittyvää jätettä.

Toimenpiteet todennäköisesti saastuneiden perunan mukuloiden tai kasvien hävittämiseksi ovat:

- käyttö kulutukseen tarkoitettuina ruokaperunoina, suoraan toimitukseen ja käyttöön valmiissa pakkauksissa, edellyttäen, että pakkauksia ei pakata uudelleen; perunoiden käsittelypaikassa on oltava asianmukaiset jätteiden hävitystilat ja -laitteet; kylvämiseen tarkoitettuja perunoita saa käsitellä samassa paikassa ainoastaan, jos tämä tapahtuu erikseen tai puhdistuksen ja desinfiointin jälkeen, tai

-käyttö teolliseen käsittelyyn tarkoitettuina perunoina; edellytyksenä on, että perunat toimitetaan suoraan ja välittömästi sellaiselle käsittelylaitokselle, jolla on käytettävissään asianmukaiset jätteiden hävitystilat- ja laitteet sekä järjestelmä, jolla ainakin laitoksesta lähtevät ajoneuvot voidaan puhdistaa ja desinfioida, tai -mikä tahansa muu käyttö tai hävittäminen, mikäli se ei aiheuta taudin leviämistä ja jos se on saanut mainittujen vastuussa olevien viranomaisten hyväksynnän.

Osa B

Saastuneeksi ja todennäköisesti saastuneeksi todetuilla tuotantopaikoilla noudatettavat toimenpiteet:

a) saastuneeksi määritetyillä viljelyksellä / pellolla, ensimmäisen vaihtoehdon mukaan

joko

1) todettua saastunutta seuraavien vähintään kolmen kasvukauden aikana,

- toteutetaan toimenpiteitä ylivuotisten perunakasvien ja muiden kasvintuhoojan isäntäkasvien hävittämiseksi,

- yhtäkään perunan mukulaa, kasvia tai siementä tai muuta kasvintuhoojan isäntäkasvia eikä viljelystä, josta aiheutuu tunnistettavaa kasvintuhoojan leviämistä, ei istuteta eikä kylvetä, **ja**

2) edellisessä kohdassa tarkoitettua kolmea kasvukautta seuraavana kasvukautena, jolloin perunaa viljellään, saa tuottaa ainoastaan muuta perunaa kuin siemenperunaa sertifioitua siemenperunaa käyttäen ja tuotettu sato on tutkittava tämän asetuksen 6 §:ssä kuvatun menettelyn mukaisesti; edellytyksenä on, että peltoa ei ole istuttamista edeltävien vähintään kahden peräkkäisen kasvukauden aikana tehdyissä virallisissa tarkastuksissa löydetty perunakasveja tai kasvintuhoojan isäntäkasveja,

3) sertifioitua siemenperunaa saa tuottaa, jos todettua saastunutta seuraavana neljäntenä kasvukautena on tuotettu muuta perunaa kuin siemenperunaa ja tämän jälkeen on noudatettu sopivaa viljelykiertoa vähintään kaksi vuotta, lisäksi tuotettu sato on tutkittava 6 §:ssä kuvatun menettelyn mukaisesti,

tai

toisen vaihtoehdon mukaan

1) todettua saastunutta seuraavien neljän kasvukauden aikana,

- toteutetaan toimenpiteitä ylivuotisten perunakasvien ja muiden kasvintuhoojan isäntäkasvien hävittämiseksi,

- pelto jätetään joko avokesannolle, jota pidetään yllä, tai pysyväksi laitumeksi, jolloin sitä joko niitetään usein ja matalaan tai laidunnetaan intensiivisesti, **ja**

2) edellisessä kohdassa tarkoitettua neljää kasvukautta kautta seuraavana kasvukautena, jolloin perunaa viljellään, saa sertifioitua siemenperunaa käyttäen tuottaa siemenperunaa tai muuta perunaa ja tuotettu sato on tutkittava 6 §:ssä kuvatun menettelyn mukaisesti; edellytyksenä on, että peltoa ei ole istuttamista edeltävien vähintään kahden peräkkäisen kasvukauden aikana tehdyissä virallisissa tarkastuksissa löydetty perunakasveja tai kasvintuhoojan isäntäkasveja;

b) todennäköisesti saastuneilla tuotantopaikan pelloilla, jos valvontaviranomaisella on varmuus siitä, että pelloilta on kasvintuhoojan isäntäkasvit hävitetty

- todettua saastunutta seuraavan kasvukauden aikana ei viljellä kasvintuhoojan isäntäkasveja, tai
- sertifioitua siemenperunaa käyttäen voidaan viljellä muuta perunaa kuin siemenperunaa,
- ilmoitettua saastunutta seuraavan toisen kasvukauden aikana voidaan sertifioitua siemenperunaa käyttäen tuottaa siemenperunaa tai muuta perunaa,
- ilmoitettua saastunutta seuraavan kolmannen kasvukauden aikana voidaan viljellä siemen- tai muuta perunaa käyttäen sertifioitua siemenperunaa tai siemenperunaa, joka on virallisessa valvonnassa kasvatettu sertifioidusta siemenperunasta,
- kunkin edellisissä luettelukohdissa tarkoitetun kasvukauden aikana on toteutettava toimenpiteitä mahdollisten ylivuotisten perunakasvien hävittämiseksi, ja kullakin perunalohkolla tuotettu perunasato tarkastetaan virallisesti tämän asetuksen 6 §:ssä kuvatus menettelyn mukaisesti;

c) välittömästi saastunnan toteamisen kasvu- ja varastokauden jälkeen ja seuraavan kasvu- ja varastokauden jälkeen kaikki tuotantopaikan laitteistot ja varastotilat, jotka ovat yhteydessä perunan tuotantoon, puhdistetaan ja desinfioidaan valvontaviranomaisen valvonnassa;

d) suojatuissa viljelykasvien tuotantoyksiköissä, joissa kasvualustan vaihtaminen kokonaan on mahdollista

- mukuloita, kasveja tai siemeniä saa istuttaa tai kylvää ainoastaan, jos kasvintuhoojat ja isäntäkasvit hävitetään virallisessa valvonnassa ja kasvualusta vaihdetaan kokonaan sekä kaikki työvälaineet puhdistetaan ja desinfioidaan; lisäksi edellytyksenä on, että vastuussa olevat viranomaiset ovat hyväksyneet tuotantoyksikön perunan tuotantoon,
- perunoita tuotetaan sertifioidusta siemenperunoista tai testatuista lähteistä peräisin olevista minimukuloista tai mikrokasveista.

Osa C

Rajoittamatta liitteen II B kohdassa lueteltuja toimenpiteitä, rajoitetulla alueella noudatettavat toimenpiteet:

- a) todetun saastunnan jälkeen viipymättä ja vähintään kolmen vuoden ajan
- valvontaviranomaisen on valvottava rajoitetun alueen tiloja ja toimijoita, joissa harjoitetaan perunan mukuloiden viljelyä, varastointia ja käsittelyä samoilla koneilla tai laitteilla saastuneen tuotantopaikan kanssa,
  - rajoitetulla alueella kaikki perunanviljelykset on perustettava sertifioitua siemenperunaa tai virallisen valvonnan alaisena kasvatettua siementä käyttäen ja sadonkorjuun jälkeen on testattava 6 §:n menetelmien mukaan mahdollisesti saastuneella alueella kasvaneet siemenperunat,
  - rajoitetun alueen yrityksissä siemenperuna ja muuhun käyttöön tarkoitettu peruna käsitellään erillään tai käsittelylaitteistot puhdistetaan ja desinfioidaan siemenperunan ja muuhun käyttöön tarkoitetun perunan käsittelyn välillä,
  - valvontaviranomaisen on toteutettava virallinen kartoitustutkimus rajoitetun alueen tuotantotiloilla 3 §:n mukaisesti

b) laadittava tarvittaessa ohjelma kaikkien siemenperunavarastojen korvaamiseksi sopivan ajanjakson kuluessa